

door Kim Zweerink

Voor 1850 had Rotterdam maar weinig openbaar groen. Voor een wandeling konden Rotterdammers alleen terecht bij de Boompjes, de oude stadsvesten en in de Muizenpolder. Rotterdam bood dus al weinig gelegenheid om een wandeling in de natuur te maken, en als gevolg van de snelle groei van stad en haven werd dit in de negentiende-eeuw ook nog eens minder. Er waren meer woningen, pakhuizen en kades nodig. Voor een welvarende handelsstad was het echter ook belangrijk in het bezit te zijn van een aantal groene ‘wandelingen’, niet alleen omdat dit bijdroeg aan de status van de stad, maar ook om rijke burgers, die steeds meer ertoe neigden de stad te verlaten, voor de stad te behouden. De aanleg van Het Park aan de Maas, net buiten de stadsvesten, voorzorg in de behoefte aan meer groen voor de stad.¹

‘Liever teer dan kruit’

In 1834 besloot het Rotterdamse gemeentebestuur tot de aanleg van het Eerste Nieuwe Werk op de uiterwaarden ten zuiden van de Houtlaan, en in 1852 tot de aanleg van het Tweede Nieuwe Werk ten zuiden van de Parklaan.² Juist deze landelijke locaties met grote buitenplaatsen en prachtige tuinen met uitzicht over de Maas waren in Rotterdam bijzonder geliefd voor een wandeling of om pootje te baden in de Maas. De waardering voor de stadsuitbreiding in het Nieuwe Werk was dan ook wisselend.

Aan de ene kant waren er negatieve reacties van eigenaren die hun buitenplaatsen kwijtraakten en van Rotterdamse burgers die hun recreatiegebied zagen verdwijnen. De bezitters van de buitenplaatsen in de Muizenpolder – onder wie verschillende telgen van de familie Mees, waardoor de polder ook wel

Mezenpolder werd genoemd – deden een poging om hun buitenplaatsen en vooral het uitzicht over de Maas te beschermen tegen de uitdijende stad. Zij kwamen in 1865 overeen dat ten zuiden van een vastgestelde rooilijn niet mocht worden gebouwd.³ Deze overeenkomst hield niet lang stand, want de aanleg van het Tweede Nieuwe Werk ontnam hun het uitzicht op de rivier. Voorts bleek dat potentiële kopers bang waren dat de buitenhuizen in het Nieuwe Werk in waarde zouden dalen als deze binnen de stad kwamen te liggen, en ‘daardoor het schoone hunner ligging waar hunne grootste waarde in bestaat, voor het nuttige moet wijken’.⁴ In verschillende Rotterdamse gedichten klinkt de weemoed door waarmee inwoners terugdachten aan het vroegere recreatiegebied aan de Maas. Zo schreef een Rotterdammer over de rietgorzen waar hij had gezwommen en waarvoor nu